

Kadın Dostu Kentlerin Ölçümü: Politika, Endeks ve Uygulamalar

Selma Yazıcı¹

Özet

Bu makale, kentleri toplumsal cinsiyet perspektifinden yeniden düşünerek “**kadın dostu kent**” yaklaşımını tartışmaktadır. Çalışma, kadınların güvenli ulaşım, bakım hizmetlerine erişim, istihdam ve yerel karar süreçlerine katılımında karşılaştıkları engelleri ortaya koymakta; bu sorunların yalnızca kentsel tasarımla değil, aynı zamanda **kurumsal kapasite, bütçe politikaları ve veri temelli yönetim** ile aşılabileceğini savunmaktadır. Türkiye’de 2006’da başlatılan Kadın Dostu Kentler Programı ve dünya ölçeğinde Viyana, Barselona, Stockholm, Bogotá ve Seul örnekleri incelenerek, yerel yönetimlerin kadın dostu politikaları nasıl kurumsallaştırabileceği analiz edilmiştir. Bulgular, kadın dostu kentlerin yalnızca kadınların yaşam kalitesini artırmakla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda **demokratik yönetimi, kentsel adaleti ve sosyal eşitliği güçlendiren dönüştürücü bir strateji** sunduğunu göstermektedir.

Giriş

Kentler, yalnızca mekânsal yapılanmalar değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin en yoğun biçimde yaşandığı alanlar olarak toplumsal eşitsizliklerin en görünür hâle geldiği mekânlardır. Özellikle kadınların kent yaşamına katılımı, kentsel hizmetlerden yararlanma düzeyleri ve kamusal alandaki deneyimleri, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden değerlendirildiğinde, mevcut kentleşme politikalarının çoğu zaman erkek odaklı tasarlandığı görülmektedir (Uitermark, 2011). Bu durum, ulaşım, bakım hizmetlerine erişim, istihdam imkânları, kentsel hizmetlerin çeşitliliği ve karar alma süreçlerine katılım gibi alanlarda kadınların karşı karşıya kaldığı yapısal engelleri ortaya koymaktadır. Dolayısıyla “kadın dostu

1 Kütüphaneci, Balıkesir Üniversitesi, selma.yazici@balikesir.edu.tr, ORCID ID: 0009-0005-7954-782X

kent” kavramı, kentsel mekânların yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal adalet ve eşitlik temelinde yeniden düşünülmesi gerektiğine işaret eden bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (United Nations, 1996).

Uluslararası düzeyde bu yaklaşımın kurumsal çerçevesi, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu merkeze alan birçok belgeyle oluşturulmuştur. Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), kadınların yaşamın her alanında eşit haklara sahip olmasını devletlerin yükümlülüğü hâline getirmektedir (United Nations, 1979). 1996 yılında gerçekleştirilen Habitat II Konferansı, kadınların kent yaşamına etkin katılımını sürdürülebilir kalkınmanın önkoşulu olarak değerlendirmiştir (United Nations, 1996). Bunun yanı sıra, UN Women’ın toplumsal cinsiyet eşitliği stratejileri (UN Women, 2017) ve Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı (CEMR, 2006), kadın dostu kent anlayışının yerel yönetimlerde kurumsallaşmasına katkı sunmuş ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçülebilir standartlarla takip edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu uluslararası belgeler, kadın dostu kent yaklaşımının yalnızca normatif bir vizyon olmadığını, aynı zamanda uygulanabilir politika ve ölçüm araçları ile desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de kadın dostu kent yaklaşımı, özellikle 2006 yılından itibaren Kadın Dostu Kentler Programı ile görünür hâle gelmiştir (UNFPA, 2011). Program, UNFPA ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü iş birliğiyle yürütülmüş, toplumsal cinsiyete duyarlı hizmetlerin geliştirilmesi, kadınların yerel karar mekanizmalarına katılımının artırılması ve belediyelerin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini kurumsal politikalara entegre etmesi hedeflenmiştir (Ertugal, Bağdadi, 2023). Başlangıçta pilot olarak seçilen iller; Antalya, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa ve Trabzon programın deneysel uygulamalarını yürütmüş, sonraki yıllarda bu kapsam genişletilmiştir.

Programın sürdürülebilirliği açısından kritik nokta, yaklaşımın yalnızca söylem düzeyinde kalmaması ve ölçülebilir göstergelerle desteklenmesidir. Kadınların güvenli ulaşım olanaklarına erişimi, bakım hizmetlerinden yararlanabilmesi, ekonomik hayata katılım fırsatları, şiddete karşı korunma mekanizmalarının işlerliği ve karar alma süreçlerindeki temsiliyeti, kadın dostu kentlerin ölçümünde dikkate alınması gereken başlıca kriterler arasında yer almaktadır (Quinn, 2017). Bu bağlamda geliştirilen endeksler hem uluslararası hem de yerel düzeyde kentlerin toplumsal cinsiyet eşitliği performansını değerlendirmeye olanak tanımaktadır (Chang, Choi, An, Chung, 2022).

Kadın dostu kentlerin inşası yalnızca normatif bir politika yaklaşımı değil, aynı zamanda somut göstergeler ve uygulamalar üzerinden takip edilmesi

gereken bir süreçtir. Politika, endeks ve uygulama boyutlarıyla yapılacak değerlendirmeler, kadın dostu kentlerin ölçülebilirlik zeminini güçlendirecek ve hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki çabalarının daha görünür kılınmasına katkıda bulunacaktır (UN Women, 2017).

Özetle, kadın dostu kent yaklaşımı; mekânsal düzenlemeler, sosyal hizmetler, kurumsal kapasite, katılımcı yönetim ve veri temelli yönetim boyutlarını kapsayan çok katmanlı bir strateji olarak ele alınmalıdır. Bu kapsamlı yaklaşım, yalnızca kadınların kent yaşamına etkin katılımını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda demokratik yönetim, sosyal adalet ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel düzeyde somutlaşmasını mümkün kılar (Kim, Kang, Kim, Seo, Lee, Lim, Chung, 2020).

1. Politika Boyutu

Kadın dostu kentlerin inşasında en önemli unsur, yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan politikaları hayata geçirmesidir (Ababneh, Lok, Abdeyazdan, Opoku, Chen, 2025). Bu yaklaşım, yalnızca kadınlara yönelik hizmetlerin çeşitlendirilmesini değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin kurumsal işleyişine toplumsal cinsiyet perspektifinin bütüncül biçimde entegre edilmesini gerektirmektedir. Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması (gender mainstreaming) süreci, yerel yönetim politikalarının planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında kadın ve erkeklerin farklı ihtiyaç ve önceliklerinin dikkate alınmasını öngörmektedir (Elomaki, Ylöstalo, 2021).

Politika boyutu, kent yönetiminin her alanında uygulanmalıdır: bütçe planlamasında kadınların öncelikli ihtiyaçlarının gözetilmesi, ulaşımda güvenlik ve erişilebilirliğin artırılması, sosyal hizmetlerin çeşitlendirilmesi, istihdam fırsatlarının eşit dağılımı ve karar alma mekanizmalarına kadın katılımının güçlendirilmesi bu kapsamda değerlendirilebilir (Fainstein, 2010). Örneğin, belediyeler bütçe tahsislerini toplumsal cinsiyet perspektifiyle yaparak kadınların güvenli ulaşım, çocuk bakım hizmetleri ve girişimcilik desteklerinden etkin biçimde yararlanmasını sağlayabilir. Benzer şekilde, kent planlamasında park, meydan ve ortak kullanım alanlarının tasarımı kadınların güvenli ve özgür bir şekilde kent yaşamına katılmalarını destekleyecek biçimde yeniden ele alınabilir (Jones, 1990).

Ayrıca politika boyutu, yalnızca hizmet sunumunu değil, kurumsal kapasiteyi ve karar alma süreçlerini de kapsar. Kadın meclisleri, toplumsal cinsiyet eşitliği birimleri ve danışma kurulları gibi yapılar, kadınların yerel yönetim politikalarını şekillendirmede etkin rol almasını sağlamak ve

toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin tüm belediye yapısına yayılmasına katkıda bulunmaktadır (Kim, 2019). Bu tür bütüncül bir yaklaşım, kadın dostu kentlerin sürdürülebilirliğini güçlendirmekte, politika ve uygulamaların etkilerini izlemeyi mümkün kılmakta ve yerel yönetimlerin hesap verebilirliğini artırmaktadır.

Sonuç olarak, kadın dostu kent politikalarının etkinliği, yalnızca hizmet çeşitliliğiyle değil, aynı zamanda kurumsal yapı, kaynak tahsisi, planlama ve karar alma süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin bütüncül biçimde entegrasyonu ile sağlanmaktadır. Bu yaklaşım, hem kadınların kent yaşamına aktif katılımını teşvik etmekte hem de demokratik yönetimi ve kentsel adaleti güçlendiren kapsamlı bir stratejik çerçeve sunmaktadır (UNFPA, 2011).

1.1 Türkiye’de Kadın Dostu Kent Politikaları

Türkiye’de kadın dostu kent yaklaşımı, 2006 yılında başlatılan **Kadın Dostu Kentler Programı** ile kurumsallaşmıştır (UNFPA, 2011). Program, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü iş birliğiyle yürütülmüş ve toplumsal cinsiyet eşitliğini yerel yönetimlerin stratejik önceliği hâline getirmeyi amaçlamıştır. Başlangıçta pilot olarak seçilen altı il Antalya, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa ve Trabzon programın deneysel uygulamalarını yürütmüş, pilot uygulamalardan elde edilen veriler ışığında program kapsamı ilerleyen yıllarda genişletilmiştir.

Programın temel stratejileri, kadınların kentsel yaşama katılımını artırmayı ve yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliğini kurumsal yapısına entegre etmesini hedeflemektedir:

- **Kurumsal Kapasite Geliştirme:** Belediyelerde toplumsal cinsiyet eşitliği birimlerinin kurulması ve belediye personeline yönelik farkındalık ile kapasite artırıcı eğitimlerin düzenlenmesi, programın öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır (UNFPA, 2011). Bu sayede kadın dostu hizmetlerin planlanması, uygulanması ve izlenmesi süreçlerinde kurumsal bir çerçeve oluşturulmuştur.
- **Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme:** Yerel yönetimlerin bütçe planlamalarında kadınların öncelikli ihtiyaçlarını dikkate alan kalemler oluşturulmuş, kaynak dağılımında toplumsal cinsiyet perspektifi sistematik olarak uygulanmıştır (Hedman, Schmitz, 2018). Bu yaklaşım, özellikle kadınlara yönelik sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir.

- **Kadınların Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı:** Yerel eşitlik eylem planları ve kadın meclisleri aracılığıyla kadınların karar alma süreçlerine katılımı artırılmıştır (Pengcheng, Shunyi, Tao, Fang, 2023). Bu mekanizmalar, kadınların yerel yönetim politikalarını şekillendirmede aktif rol almasını sağlamak ve karar süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır.
- **Hizmet Sunumu:** Kadın danışma merkezleri, sığınma evleri, kreşler, meslek edindirme kursları ve girişimcilik destek programları gibi hizmetler, kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel hayata etkin katılımını destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır (UNFPA, 2011). Bu hizmetler, kadınların güvenli ve bağımsız bir şekilde kent yaşamına entegre olmasını sağlamaktadır.

Türkiye’de uygulama örnekleri incelendiğinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu” ile öne çıkmakta, belediye meclisinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sistematik olarak gündeme taşımaktadır. Benzer şekilde, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi kadın danışma merkezleri ve şiddetle mücadele programları ile dikkat çekerken, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi kadınların kent içi ulaşımında güvenliğini artırmaya yönelik politikalar geliştirmiştir (Kadın Dostu Kentler, 2025). Bu örnekler, programın yerel yönetimler üzerinde yarattığı somut etkiyi ve kadın dostu kent yaklaşımının çeşitli alanlarda uygulanabilirliğini göstermektedir.

Ancak programın uygulanması sırasında elde edilen deneyimler, kadın dostu kentlerin yalnızca proje bazlı değil, kurumsal politika ve yönetim anlayışıyla bütünleşmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Programın sürdürülebilirliği için, yerel yönetimlerin toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini stratejik planlama, bütçe ve hizmet sunum süreçlerine kalıcı olarak entegre etmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım hem kadınların yaşam kalitesini yükseltmekte hem de yerel yönetim süreçlerinin demokratik ve kapsayıcı bir biçimde ilerlemesine olanak tanımaktadır.

1.2. Uluslararası Politikalar ve İyi Örnekler

- **Viyana (Avusturya):** 1990’lı yıllardan itibaren toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel planlamada öncü bir rol üstlenmiştir. Viyana’da yürütülen projeler, kadınların gündelik yaşam deneyimlerini esas alarak konut tasarımlarında ortak alanların artırılması, güvenli ulaşım güzergâhlarının oluşturulması ve kamusal alanlarda aydınlatmanın iyileştirilmesi gibi somut değişiklikler getirmiştir. Bugün Viyana,

“feminist şehircilik” anlayışının en iyi örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. (BBC, 2021).

- **Barselona (İspanya):** 2015 yılında kadın odaklı kentsel politikaları hayata geçiren Barcelona Belediyesi, “feminist şehir planlaması” yaklaşımıyla toplumsal cinsiyet eşitliğini kentsel hizmetlerin tüm aşamalarına entegre etmiştir. Belediyenin stratejik planında, kamusal alanların güvenliğinin artırılması, kadınların kentsel karar alma süreçlerine katılımının güçlendirilmesi ve bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması temel öncelikler olarak belirlenmiştir. (Women Friendly Cities Challenge, 2021).
- **Stockholm (İsveç):** İsveç’in başkenti, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda öncü kentlerden biridir. Stockholm Belediyesi, her yıl bütçe planlamasında kadın ve erkeklerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak kaynak dağılımı yapmaktadır. Ayrıca toplu taşıma hizmetlerinde güvenlik önlemleri, kadınların gece ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla özel durak uygulamaları gibi politikalarla desteklenmektedir. (Visit Stockholm, 2017).
- **Bogotá (Kolombiya):** Latin Amerika’nın en büyük kentlerinden biri olan Bogotá’da kadınların güvenliğini sağlamak amacıyla “Mor Hat” (Ruta Púrpura) otobüsleri devreye sokulmuştur. Bu otobüs hatları, kadınların şiddet ve taciz riskine karşı güvenli bir ulaşım alternatifi sunmaktadır. Ayrıca belediye, kadınlara yönelik şiddetle mücadele merkezlerini yaygınlaştırarak toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen sosyal politikalar geliştirmiştir. (UCLG, 2024).
- **Seul (Güney Kore):** Seul Belediyesi, “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Şehir Planı” kapsamında kadınların güvenliği ve refahını artırmayı hedeflemiştir. Kentte kadınlara özel gece otobüsleri, güvenlik uygulamaları ve girişimcilik destek programları geliştirilmiştir. Ayrıca belediye, kadınların karar alma süreçlerinde daha fazla temsil edilmesini sağlayacak politik mekanizmalar oluşturmuştur. (Seul Solution, 2023).

1.3 Politika Boyutundaki Sorunlar ve Değerlendirme

- **Kurumsallaşma Eksikliği:** Birçok belediye ve yerel yönetimde toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları hâlâ proje bazlı yürütülmekte, süreklilik ve kurumsallaşma sağlanamamaktadır (UNFPA, 2011). Bu durum, politikaların kalıcı etkiler yaratmasını engellemekte ve kadın dostu kent uygulamalarının uzun vadede sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Örneğin, bazı pilot projeler kısa süreli eğitim ve

farkındalık programları ile sınırlı kalırken, belediye yapısı ve hizmet planlamasına entegre edilmemektedir. Kurumsallaşma eksikliği ayrıca personel kapasitesi ve yetkinliğinin artırılmasını da kısıtlamakta, kadın odaklı politikaların stratejik karar süreçlerinde yeterince dikkate alınmamasına yol açmaktadır.

- **Bütçe Sorunları:** Kadın dostu hizmetlerin uygulanabilirliği, ayrılan mali kaynaklarla doğrudan ilişkilidir. Birçok yerel yönetim, toplumsal cinsiyet eşitliğini önceliklendiren bütçe kalemlerini oluşturmakta yetersiz kalmakta ve bu nedenle güvenli ulaşım, bakım hizmetleri, sığınma evleri ve kadın girişimciliği destek programları gibi hizmetlerin kapsamı kısıtlanmaktadır. Ayrıca bütçe planlamasında toplumsal cinsiyet perspektifinin sistematik olarak dikkate alınmaması, kaynakların eşit ve etkili dağıtılmasını zorlaştırmakta, kadınların kentsel hizmetlerden yeterince faydalanamamasına sebep olmaktadır.
- **Veri Eksikliği:** Toplumsal cinsiyete duyarlı veri eksikliği, kadın dostu kent politikalarının etkinliğini ölçmede en önemli engellerden biridir (UN Women, 2017). Kadınların kentsel hizmetlerden yararlanma düzeyleri, güvenli ulaşım imkânları, ekonomik katılım ve şiddete karşı korunma gibi alanlarda nicel ve karşılaştırılabilir veri bulunmaması, politika planlamasını ve değerlendirmesini güçleştirmektedir. Bu eksiklik, yerel yönetimlerin hangi alanlarda öncelik alması gerektiğini belirlemesini zorlaştırmakta ve uygulamaların etkilerini objektif olarak izlemeyi engellemektedir.
- **Katılım Sorunları:** Kadınların yerel karar alma mekanizmalarına katılımı çoğu zaman sembolik düzeyde kalmaktadır (Nelson, Rosenberg, 2021). Örneğin, kadın meclisleri ve danışma kurulları oluşturulsa da karar süreçlerine doğrudan etki edememekte, öneriler genellikle tartışmaların sonuna bırakılmaktadır. Bu durum, kadınların politika geliştirme süreçlerine etkin katılımını sınırlamakta ve kararların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle şekillenmesini engellemektedir. Ayrıca katılım eksikliği, kadınların yerel yönetimlere güvenini azaltmakta ve toplumsal farkındalığın artırılmasını zorlaştırmaktadır.
- **Kültürel ve Sosyal Engeller:** Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin toplumsal algılar, kadın dostu politikaların uygulanmasını doğrudan etkileyen bir faktördür (Nelson, Rosenberg, 2021). Bazı bölgelerde kadınların kamusal alanlarda hareket etmesi veya karar alma süreçlerine katılması hâlâ geleneksel normlar tarafından sınırlanmakta, bu da politikaların uygulanmasını güçleştirmektedir.

Kültürel engeller ayrıca erkek egemen yönetim yapıları ve önyargılarla birleştiğinde, kadın dostu projelerin hem planlama hem de uygulama aşamalarında karşılaştığı zorlukları artırmaktadır. Bu nedenle, kültürel ve sosyal engellerin aşılması, yalnızca fiziksel veya mali düzenlemelerle değil, aynı zamanda farkındalık ve eğitim programları ile mümkün olmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Kadın dostu kentler, yalnızca kadınların kentsel yaşama katılımını artırmaya yönelik bir sosyal politika yaklaşımı değil, aynı zamanda demokratik yönetişimin güçlendirilmesine katkıda bulunan kapsamlı bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmektedir (UN Women, 2017). Bu bağlamda kadın dostu kentler, kentsel mekânların fiziksel tasarımını toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle yeniden şekillendirmeyi, aynı zamanda yerel yönetimlerin karar alma süreçlerinde kapsayıcı ve katılımcı mekanizmalar geliştirmeyi gerektirmektedir. Örneğin, kadınların kamusal alanlarda güvenli hareket edebilmeleri için ulaşım güzergâhlarının aydınlatılması, toplu taşıma araçlarında güvenlik önlemlerinin artırılması ve park ile meydan gibi kamusal alanların tasarımında kadınların ihtiyaçlarının dikkate alınması önem arz etmektedir (Pengcheng, Shunyi, Tao, Fang, 2023).

Toplumsal cinsiyet duyarlı politikalar ve veri temelli uygulamalar, kentlerin kapsayıcılığını artırmakta ve yurttaşların karar alma süreçlerine katılımını derinleştirmektedir (Yang, Fu, 2025). Özellikle kadın meclisleri, danışma kurulları ve yerel eşitlik eylem planları, kadınların kent yönetiminde etkin bir şekilde temsil edilmesini sağlamakta, projelerin toplumsal etkilerinin ölçülmesine olanak tanımaktadır. Bu tür katılımcı mekanizmalar, yalnızca kadınların ihtiyaçlarını görünür kılmakla kalmamakta, aynı zamanda yerel yönetimlerin politikaları üzerinde demokratik bir denetim ve hesap verebilirlik işlevi de görmektedir.

Ölçülebilir göstergeler, yerel yönetimlerin performansını değerlendirmede kritik öneme sahiptir. Güvenli ulaşım olanaklarına erişim, bakım hizmetlerinden yararlanma, ekonomik hayata katılım fırsatları ve şiddete karşı korunma mekanizmalarının işleyişi gibi kriterler, kadın dostu kentlerin başarısını ölçmek için temel göstergeler olarak kullanılmaktadır (Nelson, Rosenberg, 202). Açık veri ve toplumsal cinsiyete duyarlı veri toplama mekanizmaları, kadın dostu kentlerin sürdürülebilirliğini desteklemekte; politika önceliklerinin belirlenmesine, kaynak tahsisi süreçlerinin optimize edilmesine ve uygulamaların etkilerinin izlenmesine olanak tanımaktadır. Bu veriye dayalı yaklaşım, yerel yönetimlerin stratejik planlama ve hizmet

sunumunda şeffaflığı artırarak kadınların ve genel olarak tüm yurttaşların yönetim süreçlerine olan güvenini pekiştirmektedir.

Politika yapıcılar için öneriler şunlardır:

- **Katılımcı yöntemlerin kurumsal zemine oturtulması:** Kadın meclisleri, danışma kurulları ve eşitlik birimleri, yalnızca geçici projeler olarak değil, belediyelerin kurumsal yapısına entegre edilmelidir. Bu sayede kadınların yerel karar süreçlerine etkin ve sürekli katılımı sağlanabilir (Hedman, Schmitz, 201).
- **Toplumsal cinsiyet perspektifinin bütçe planlamasına dahil edilmesi:** Yerel yönetimler, belediye bütçelerinde kadınların öncelikli ihtiyaçlarını dikkate alarak kaynak tahsisini yapmalı ve toplumsal cinsiyet eşitliği önceliklerini sistematik bir şekilde uygulamalıdır (Diranda, 2018).
- **Veri temelli değerlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi:** Kentsel hizmetlerin etkisini ölçmek için toplumsal cinsiyete duyarlı veri toplanmalı ve bu veriler düzenli olarak analiz edilerek politikaların etkinliği izlenmelidir (UN Women, 2017).

Sonuç olarak, kadın dostu kentler yaklaşımı, yalnızca mekânsal düzenlemelerle sınırlı bir vizyon değildir; demokratik katılım, veri temelli yönetim ve toplumsal cinsiyet eşitliği ekseninde çok boyutlu bir politika alanı olarak görülmelidir (). Kadın dostu kentlerin sürdürülebilirliği, yerel yönetimlerin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin uygulanması, kadınların kentsel yaşamın tüm düzeylerine etkin biçimde katılımının sağlanması ve toplumsal farkındalığın artırılması ile mümkün olacaktır. Bu yaklaşım, yalnızca kadınların yaşam kalitesini yükseltmekle kalmayıp, aynı zamanda demokratik yönetimi ve kentsel adaleti güçlendiren kapsamlı bir stratejik çerçeve sunmaktadır.

Kaynakça

- Ababneh, A., Lok, K. L., Abdeyazdan, H., Opoku, A., & Chen, C. (2025). "Gender equality in smart sustainable cities: Literature review". *Frontiers in Sustainable Cities*, 7, 1535561. <https://doi.org/10.3389/frsc.2025.1535561>
- BBC (2021) Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/travel/article/20210524-how-vienna-built-a-gender-equal-city>
- Chang, J., Choi, J., An, H., Chung, H. (2022). "Gendering the smart city: A case study of Sejong City, Korea" 25(3), 367–383. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103422>
- Council of European Municipalities and Regions (CEMR). (2006). *European Charter for Equality of Women and Men in Local Life*. CEMR.
- Diranda, R.P. (2018) "Exploring the Notion of the Family Friendly City" doi:10.1088/1755-1315/158/1/012004
- Elomaki, A., Ylöstalo, H. (2021) "Gender budgeting in the crossroad of gender policy and public financial management: The Finnish Case" *Public Money & Management* 2021, 516–526, <https://doi.org/10.1080/09540962.2021.1927528>
- Ertugal, E., Bagdadi, I. (2023). "Gender equality policies in Turkey's opposition municipalities: factors that impact policy-making according to gender advocates" *South European Society and Politics*, 28(3), 285–308. <https://doi.org/10.1080/13608746.2024.2329445>
- Hedman, B., & Schmitz, C. (2018). Gender budgeting in practice: Lessons from Sweden. *Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 26(1), 5–18. <https://doi.org/10.1080/08038740.2017.1410107>
- Jones, K.B. (1990) "Citizenship in a Woman-Friendly Polity"
- Kadın Dostu Kentler (2025) Erişim Adresi: <http://www.kadindostukentler.com>
- Kim, Y.J., Kang, H.J., Kim, M.J., Seo, S. Y. (2020) "Policy Roadmap for Development Process and Re-establishing Women Friendly City Policy in Korea- Focusing on the Case of Dangjin City." *Medico-Legal Update*; Jan-Mar2020, Vol. 20 Issue 1, p2138-2142, 5p
- Nelson, S.E., Rosenberg, M.W. (2021) "Age-Friendly Cities and Older Indigenous People: An Exploratory Study in Prince George, Canada"
- Pengcheng, X., Shunyi, W., Tao, L., Fang, W. (2023) "Does the Old City Meet the Needs of Contemporary Women? A Study on Women-Friendliness of the Built Environment in Old Beijing City." <https://research.ebsco.com/c/zrlhf4i/search/advanced/publications/FXRQ?selectedDb=obojnh&isDashboardExpanded=true>
- Quinn, S. (2017) "Gender budgeting in Europe: What can we learn from best practice?" *Administration*, vol. 65, no. 3 (2017), pp. 101–121 doi: 10.1515/admin-2017-0026

- Rodríguez, A. (2017). Safe cities for women: Urban policies in Bogotá. *Gender, Place & Culture*, 24(5), 715–733. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2017.1326961>
- Sánchez de Madariaga, I. (2013). From women in transport to gender in transport: Challenging conceptual frameworks for improved policymaking. *Journal of Transport Geography*, 24, 1–7. <https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2012.06.014>
- Seul Solution (2023) Erişim Adresi: <https://seoulsolution.kr/en/content/women-friendly-city-project>
- UCLG (2024) Erişim Adresi: <https://uclg-aspac.org/international-womens-day-building-a-women-friendly-city/>
- Uitermark, J. (2010) “S. Fainstein: The just city”
- UN Women. (2017). *Global normative frameworks and commitments to gender equality and women’s empowerment*. United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women.
- UNFPA. (2011). *Women-friendly cities: UNFPA Turkey experience*. United Nations Population Fund Turkey.
- United Nations. (1979). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)*. United Nations Treaty Series, vol. 1249.
- United Nations. (1996). *Report of the United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II)*. United Nations.
- Visit Stockholm (2017) Erişim Adresi: <https://www.visitstockholm.com/stockholm-equality/>
- Women Friendly Cities Challenge (2021) Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/travel/article/20210524-how-vienna-built-a-gender-equal-city>
- Yang, T., Fu, Y. (2025) “Thinking About Childbearing Friendly Environment”

